

**С. Құнанбаеваның жетекшілігіндегі ғылыми мектеп  
«Жаңартылған когнитивті-лингвомәдениеттану әдіснамасы негізінде  
шет тілдік білім беруді жаңғырту»**

Қарқынды дамып келе жатқан интеграциялық процестер, кәсіби және академиялық алмасулардың өсуі, халықаралық ынтымақтастықтың тереңдеуі жағдайында шет тілі жаңа мемлекеттің дамуының негізгі ресурстарының біріне айналатын қоғамның зияткерлік әлеуетін қалыптастырудың пәрменді құралы мәртебесіне ие болып отыр.

Тілді әлеуметтік-мәдени шындықтың көрінісі ретінде, ұлттық және жалпыадамзаттық мәдениеттің феномені ретінде зерттеу арқылы әлемнің шетелдік бейнесі туралы түсінік қалыптасады, өз қоғамымызда және басқа қоғамдарда үйлесімді қарым-қатынас жасау, мәдениеттердің тарихи, саяси және діни айырмашылықтарынан туындаған қақтығыстарының алдын алу және оны жеңу қабілеті қалыптасады. Осылайша, тіл арқылы халықаралық және мәдениетаралық түсіністік үшін тиімді негіз құрылады.

Сонымен қатар, Қазақстандағы шет тілдік білім берудің жай-күйін талдау көрсеткендей, орта және жоғары мектеп оқушыларына шет тілді оқыту деңгейі қазіргі әлеуметтік тапсырысқа сәйкес келмеді. Шет тілдерін оқытудың отандық жүйесін жаңғыртудың объективті қажеттілігі **2004 жылы Салима Сағиевна Құнанбаеваның** шет тілдерін оқытудың отандық жүйесін сапалы жаңартуға және осы салада жалпы әлемдік стандарттарға біліктілікпен жауап беретін шет тілді білім берудің деңгейлік моделіне сәйкес кәсіби кадрларды даярлауға бағытталған **шет тілдік білім беруді дамыту тұжырымдамасында** көрініс тапты. Бұл модель Еуропалық Кеңестің әріптік белгілерін алған A1 A2 B1 B2 C1 C2 алты деңгейінде ШТ игеру стандартын көрсетеді. Оқу орнының әрбір түрі үшін деңгейлердің нақты санын және олардың мазмұндық аспектісін айқындау есебінен белгіленген тұжырымдама шет тілді білім беру сапасының сабақтастығы, үздіксіздігі және үдемелі дамуы қағидаттарын іске асыруды қамтамасыз етеді. Ол отандық шет тілін оқыту жүйесінің пәндік мазмұнын және әр деңгей үшін шет тілін оқытуды бақылаудың халықаралық стандартты механизмін үйлесімді түрде байланыстырады. Оқу үдерісін деңгейлік ұйымдастыруға көшу шет тілдік білім беру сапасын едәуір арттыруға мүмкіндік берді.

Шет тілді білім берудің деңгейлік моделі Қазақстанның әлемдік білім беру кеңістігіне кіру жолындағы нақты қадам болып табылады. ҚР Білім беру жүйесінің білім беру мазмұнындағы құзыреттілік тәсілге бағдарлануы **мәдениетаралық коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыруда** шет тілдерін оқыту саласында өз көрінісін табады (**С.С. Құнанбаева, 2005**) адамның мәдениетаралық деңгейде шет тілді қарым-қатынасқа тиімді қатысу қабілетінің қалыптасу көрсеткіші ретінде. Мәдениетаралық парадигма контекстіндегі шет тіліндегі білім берудің мақсатты және мазмұнды аспектілерінің ерекшелігі білім алушы оқу процесінің субъектісі және мәдениетаралық коммуникация субъектісі ретінде деңгейлік модельдің орталық элементі ретінде әрекет ететіндігіне байланысты.

Қазақстан Республикасында Салима Сағиевна Құнанбаева әзірлеген шет тілдік білім беруді дамыту тұжырымдамасы мемлекеттік тіл саясатын дамыту, отандық шет тілді білім беру жүйесін жаңғыртудың негізін қалайды және шет тілдерін оқыту саласындағы нормативтік-басқарушылық және оқу-әдістемелік құжаттаманы ретке келтіру үшін негіз болады. Тұжырымдаманың мақсаты шет тілдік білім беруді дамытудың негізгі бағыттарын айқындау, Қазақстанның әлемдік білім беру кеңістігіне кіруін қамтамасыз ететін үздіксіз және сабақтас шет тілдік білім берудің ұлттық деңгейлік моделін құру болды. Тұжырымдаманы әзірлеуге мынадай міндеттерді кідіріссіз шешу қажеттілігі негіз болды: қазіргі кезеңде ҚР-дағы "шет тілі" білім беру саласындағы істердің нақты жай-күйін анықтау; ҚР үздіксіз шет тілдік білім беру жүйесінің теориялық-әдіснамалық негіздерін белгілеу; білім беру құрылымының (мектепке дейінгі, мектеп, университет) барлық сатыларын қамтитын үздіксіз және сабақтас шет тілді білім беру жүйесін анықтау.

Айта кету керек, Республикада шет тіліндегі білім беру ұйымы бірқатар жағымсыз құбылыстармен сипатталды. Үздіксіз және сабақтас-вариативті шет тілдік білім беру үшін бірыңғай әдіснамалық платформаның және оны бірыңғай нормативтік қамтамасыз етудің (мемлекеттік Стандарттық және бағдарламалық талаптардың) болмауы оқу орындарының шетелдік оқыту бағдарламалары мен оқу материалдарын оларды оқытудың отандық шарттарымен қандай да бір арақатынассыз өз еркімен таңдауына, білім алушылар қызметінің жоспарланған нәтижелері және оларды бағалау критерийлері туралы нақты түсінікке, стихиялық инновациялық эксперименттердің өсуі, мемлекеттік шет тілдік білім беру саласының олқылықтарын «толтыру» үшін ШТ бойынша білім беру қызметтерінің хаотикалық нарығын дамыту.

Ахуал көп деңгейлі шет тілдік білім берудің барлық палитрасында ШТ оқытуды толық көлемде қамтамасыз етуге қабілетті кадрлар құрамының тапшылығымен, ШТ бойынша оқытушы кадрларды қайта даярлаудың нақты жұмыс істемейтін жүйесімен, олардың ұдайы өндірілуінің әлсіздігімен және соның салдарынан орта оқу орындарының ШТ мұғалімдерімен қамтамасыз етілуінің төмен деңгейімен күрделене түсті. Мұның бәрі Республикалық шет тілдік білім берудің барлық деңгейлерінде ШТ-ін оқыту сапасына кері әсерін тигізді: түлектердің басым бөлігі Республиканың егемендігі жағдайында ана тілінде сөйлейтіндермен жеке және кәсіби байланыстардың нақты мүмкіндіктеріне ие бола отырып, шет тілінде толыққанды қарым-қатынасты жүзеге асыруда әлі де белгілі бір қиындықтарды байқауда. Шет тілдерін оқытудың дәстүрлі жүйесінің маңызды кемшіліктерінің бірі, атап өткендей, оның тұжырымдамалық негіздерінің түсініксіздігі болды.

Сондықтан оқу процесіне жекелеген, сәтті, бірақ шашыранқы әдістерді енгізу емес, жаңа әдістемелік шешім шет тіліндегі білім берудің тұжырымдамалық негізі ретінде тұлғаға бағытталған оқыту арқылы жүзеге асырылатын антропологиялық (гуманистік) тәсілді анықтауға мүмкіндік береді. Салима Сағиевна Құнанбаеваның гуманистік тұжырымдамасы

аясында шет тілді білім берудің мақсаты, мазмұны мен технологияларын таңдау арқылы жүзеге асырылатын, мәдениетаралық коммуникацияға тиімді қатыса алатын тұлғаның қалыптасуы мен даму процесіне барабар айқын мәдениетаралық доминанты бар түбегейлі жаңа әдістемелік бағыт қалыптасуда. Шет тіліндегі білім берудің жаңа мәдени-қалыптастырушы жүйесіне көшу оқу процесін тек Оқытылатын тіл елінің лингвомәдени параметрлерімен шектемейді.

Салима Сағиқызы Құнанбаеваның жаңа **когнитивтік-лингвомәдениеттану әдіснамасы** тұрғысынан шет тілін оқытудағы мақсатқа бағдарлану жүзеге асырылуда. Мақсат ретінде «**шет тілін оқыту**» емес, «шет тілдік білім» болып табылады, оның мазмұны тек прагматикалық білім, дағдылар мен шеберліктер ғана емес, сонымен қатар **шет тілі арқылы тұлғаны дамыту** және тіл мен мәдениетті қатар және өзара байланысты зерттеу кезінде **мәдениетаралық коммуникация субъектісін қалыптастыру** болып табылады (Құнанбаева С.С., 2010).

Шет тілдік білім берудің пәндік-мазмұндық моделін зерделеуде жаңа тұжырымдамалық негізге қайта бағдарланған мақсатқа қол жеткізуде **коммуникативтік сала** басты сала болып табылады, оның шеңберінде шет тілдік оқытудың әлеуметтік-жеткілікті деңгейіне қол жеткізуді және кәсіптік бағдарланған шет тілдік білім беруге көшуді қамтамасыз ететін сөйлеу тақырыбы мен үлгілік жағдайлардың құрамы айқындалады.

Салима Сағиевна Құнанбаеваның жаңа әдіснамалық ұстанымдарынан шет тіліндегі білім берудің мақсатқа сәйкестігі мен пәндік мазмұнын анықтаудың инновациялық тұжырымдамалық тәсілдерінен басқа, білім беру технологияларын пайдалану мәселесі де шешілуде. Шет тілдік білім беру республикалық білім берудің жалпы жүйесінің құрамдас бөліктерінің бірі ретінде ол жұмыс істейтін және дамитын ортамен байланыссыз қарастырыла алмады.

Бұл салада ҚР-да білім беруді дамытудың 2015 жылға дейінгі тұжырымдамасының, ҚР-да білім беруді дамытудың 2005-2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының қабылдануына және ҚР-да шет тілді білім беруді дамытудың тұжырымдамасының өзіне байланысты мазмұндық жағынан да, ұйымдастырушылық жағынан да айтарлықтай оң өзгерістер болды:

- шет тілдерін (шет тілдерін) зерделеу қазіргі көптілді және көпмәдениетті жаһанданған әлемде адамның тәжірибелік және кәсіби өмірін қамтамасыз етудің кепілі ретінде әлеуметтік маңызды деп танылды;
- шет тілінің мемлекеттік (қазақ) тіл мен орыс тіліне жақын халықаралық қарым-қатынас тілі ретінде-ұлтаралық қарым-қатынас тілі ретінде орны анықталды;
- сабақтас, орта білімнен кейінгі кәсіптік және жоғары білім берудің вариативтік жүйесінде оны одан әрі жетілдіре және тереңдете отырып, шет тілін ерте оқытуды енгізу қажеттілігі түсінілді;

- мағыналы және терминологиялық тұрғыдан нақтыланған тұжырымдамалық маңызды ұғымдар:
  - мәдениетаралық коммуникацияға проекциясы бар" шет тіліндегі білім";
  - "оқыту деңгейі "(оқыту мен оқу іс-әрекеттерінің өзара әрекеттесуі нәтижесінде шет тілін меңгерудің коммуникативті-сөйлеу дағдыларының түпкілікті жиынтығы);
  - "шет тілі" ұғымының функционалдық түрлері анықталды: базалық шет тілі (БИА), кәсіби шет тілі (СИА), мамандандырылған мақсаттарға арналған тіл (LSP) тар кәсіби қарым-қатынасты оқыту объектісі ретінде және "академиялық мақсаттарға арналған тіл" (LAP).

Шет тіліндегі білім берудің жаңа жүйесінің ерекшелігі, тұжырымдамалық тұрғыдан деңгейлік тәсілге негізделген, оның оқытудың түпкілікті нәтижесіне, яғни оқытудың нақты белгіленген деңгейіне бағытталуынан тұрады.

Белгіленген деңгейлер ұлттық білім беру жүйесінің ерекшеліктерімен үйлеседі және тұжырымдамада қабылданған білім беру құрылымына сәйкес келесідей жүзеге асырылады:

- орта мектептің бастауыш сыныптары үшін бастапқы оқыту бағдарламасы ұсынылады;
- негізгі кезең үшін (5-10 сыныптар) – A1, A2 деңгейлері;
- 12 жылдық бейіндік сыныптар үшін (11-12 сынып) - B1 деңгейі және бейінді-бағдарланған оқыту бағдарламалары;
- мамандандырылған мектептер үшін-B2 4-деңгейдегі бағдарламалар мен стандарттар;
- техникалық және кәсіптік білім беру мекемелері үшін-B1 деңгейі және LSP негіздері;
- орта білімнен кейінгі кәсіптік білім беру үшін-B2 және LSP деңгейі;
- тілдік емес жоғары оқу орындары үшін-B2 деңгейі және LSP толық курсы (кәсіби бағдарлама);
- тілдік жоғары оқу орындары үшін-B2, C1, C2 деңгейлерін, LAP бағдарламаларын (академиялық мақсаттар үшін тіл) және LSP арнайы-кәсіби бағдарламаларын меңгеру;
- магистратура үшін – тілдік ЖОО-лар үшін екінші шет тілінің C1, C2 деңгейлері; тілдік емес ЖОО-лар үшін бірінші шет тілінің 1-деңгейінен; бейінді магистратура үшін-LSP; ғылыми-зерттеу үшін-LAP, LSP деңгейлері.

Бұл жүйе сапаны бағалаудың халықаралық шкаласын отандық пәндік мазмұнмен ұштастыра отырып, білім беру мекемелерінің барлық типтері үшін шеттілдерін оқыту деңгейлері бойынша түпкілікті нәтижелерге қойылатын

біліктілік-сапалық талаптарды әр деңгейде вариативтік мазмұндық-білім беру кіші бағдарламаларымен біріздендіреді.

Республиканың ғылыми-техникалық және Индустриялық даму жолына бағдарлану жағдайында әртүрлі бейінді тілдік емес жоғары оқу орындары жүйесіндегі "шет тілі" білім беру саласындағы әлеуметтік тапсырыс шет тілін меңгерген мамандарды анна тілінде сөйлейтіндер мен жеке, ғылыми және мәдени байланыстар орнату құралы ретінде және негізінен тәжірибе тиімді алмасу үшін кәсіби қарым-қатынас орнату құралы ретінде даярлаудан болашақ практикалық өндірістік қызметте тұрады.

Белгіленген міндеттерге қол жеткізу, өз кезегінде, оқу процесінде проблемалық, интерактивтілік, ситуативтілік қағидаттарына негізделген әртүрлі технологияларды қолданбай мүмкін емес: студенттердің болашақ кәсіби және практикалық қызметімен, проблемалық әдіспен және жобалау жұмысымен байланысты кәсіби-контекстік жағдайларды модельдеу.

Осылайша, әртүрлі бейінді тілдік емес университеттердегі шет тіліндегі білім формула түрінде мазмұнды және құрылымдық түрде ұсынылған: B2 + LSP деңгейі, бұл халықаралық стандарты білімге сәйкес келеді. Белгіленген жоғары оқу орындарында арнайы мақсаттар үшін тілді оқытуға (LSP) қайта бағдарлау оларда белгілі біржағдайлар жасауды талап етті: шет тілін жалпы білімберетін әлеуметтік-гуманитарлық пән ретінде пәндердің жалпыкәсіптік блогына аудару; оқытудың уақытша шекараларын ұтымды анықтау; оқу процесін тиісті нормативтік, оқу-әдістемелік және ақпараттық қамтамасыз ету.

Бір немесе бірнеше ШИ (шет тілдері институты) халықаралық-стандарттық деңгейде іс жүзінде және кәсіптік меңгерген мамандарға арналған қазіргі заманғы әлеуметтік тапсырысты толық қанағаттандыру үшін уақытша шекараларды кеңейтуді және шет тілінде білім беруді кезеңдендіру мақсатында жоспарланып отырған өзге тілде білім беру сапасын басқару жүйесін айтарлықтай жаңғыртуды талап етті, бұл өз кезегінде ұлттық тілде білім беру саясатын сапалы қайта қарау қажеттілігін көздеді. Яғни ол дегеніміз – өзге тілде білім берудің әдіснамалық, мазмұнды технологиялық және ресурстық негіздерінің нормативтік-басқару материалдарын да елеулі жаңарту; білім беру жүйесінің барлық нысандары мен деңгейлері үшін бірыңғай, құрылымдық және мазмұнды біріздендірілген өзге тілде білім беру кеңістігін құру; ШИ (ерте, бейінді, вариативтік-кәсіптік) бойынша білім берудің *әрбір моделі үшін кадрларды* даярлауды және қайта даярлауды жүйелі ұйымдастыру; әрбір деңгей үшін нормативтік-мазмұнды базаны біріздендіру негізінде аталған білім беру бағдарламаларының әрқайсысы үшін оқу-әдістемелік кешендерді құру; халықаралық стандарттарға бағдарланған ШИ-ның оқыту деңгейлерін саралау мен бағалаудың бірыңғай жүйесін құру.

Еуропа елдерінің жаһандану және экономикалық интеграциясы үдерісі, білім беру жай-күйінің әлемдік қоғамдастықтың талаптарына оның сапасын

арттыру мақсатында жақындауы Қазақстан Республикасының жоғары кәсіптік білім беру жүйесінде мамандар даярлауда құзыретті парадигмаға көшу қажеттігіне себепші болды. Қазақстан Республикасында жоғары кәсіптік білім беру жүйесіне **құзыреттілік тәсілін енгізудің** өзектілігі білім беру қызметтерінің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға бағытталды (**Құнанбаева, 2014**).

Білімдік (жүйелік) көзқарастың орнына келген антропологиялық білім беру моделінің арнасындағы құзыреттілік тәсіл білім алушының тұлғалық-орталықтандырылған және рефлексивті-дамытушылық тәсілдерімен қатар, кәсіптік тұрғыдан да, тұлғалық тұрғыдан да қалыптасуына ықпал ететін өзге тілде білім беру парадигмасының педагогикалық теориясы ретінде қарастырылады. Құзыретті білім беру белгілі бір «құзыреттер жүйесін» айқындайтын гуманистік және мәдениетке бағдарланған әдіснамаға негізделеді.

С.С.Құнанбаеваның пікірінше, университеттік білім беру үдерісінде құзыреттерді қалыптастыру, олардың суммалары туралы сөз болуы мүмкін, олар қалыптастырылатын маманның құзыретті моделін құрайды. «Құзыреттілік» ұғымына келетін болсақ, оның толыққанды қалыптасуы тек болашақ кәсіби қызмет үдерісінде ғана алынады. Сәлима Сағиқызы атап өткендей, «құзырет – жеке тұлғаның қасиеті, жеке тұлғаның нақты кәсіби қызметті жүзеге асыру үшін қажетті білім, шеберлік және дағдылардың жиынтығы ретінде түрлі міндеттерді орындау қабілеті». «Құзыреттілік» – кәсіби қызметті табысты жүзеге асыру тәжірибесі.

Құзыреттілік – бұл білім беру санаты емес және ол жоғары кәсіптік білім берудің мақсатты нәтижелі өнімі бола алмайды. «Құзыреттілік» «кәсібилік», «шеберлік», «тұлғалық өзін-өзі дамыту», «өзін-өзі жетілдіруге ішкі ынталандыру нәтижесі», «тұлғаның зияткерлік және кәсіби жетілдіру әлеуеті», «кәсіби қызметтің жоғары сапасына ішкі ынталандыру» ретінде айқындалады. «Құзыреттілік» ұғымы жеке тұлғаны кәсіби өзін-өзі жетілдіруге және өзін-өзі дамытуға мақсатты қоюдың нәтижесі болып табылатыны анық. С.С. Құнанбаева ұсынған құзыретті білім беру моделін әзірлеу оның мазмұны туралы жалпы теориялық түсініктен пәндік білім беру бағдарламаларын құруға көшумен байланысты. «Кәсіби дайындықтың» білім беру нәтижесі маманның құзыретті моделінде көрсетілетін құзыреттердің кәсіби маңызы бар блоктарының белгілі бір санының жиынтығын айқындайды.

Өз кезегінде шет тілдері мұғалімінің құзыретті моделіне енгізілген құзыреттер блогы құзыреттердің жиынтығы ретінде қарастырылады және ол құзыреттердің жалпыға танылған жіктелімімен байланыстырылады:

- **кәсіби бағдарланған құзыреттер блогы** «түйінді құзыреттерді» құрайды, олар жеке адамның мінез-құлқының әлеуметтік-құқықтық негіздері негізінде кәсіби міндеттерді шешу қабілеті ретінде айқындалады;

- белгілі бір кәсіби қызметті «құру» қабілеті мен дайындығы ретінде базалық құзыреттері бар **кәсіби негіздейтін құзыреттер блогы**;

- **кәсіби сәйкестендіруші құзыреттер блогы** кәсіби қызметтің нақты пәндік немесе пәндік саласының ерекшелігін көрсететін «мамандандырылған құзыреттер» болып табылады;

- межкультурно – коммуникативная компетенция – целостная система специальных компетенций, формируемых средствами ИЯ.

мәдениетаралық-коммуникативтік құзырет - ШИ құралдарымен қалыптастырылатын арнайы құзыреттердің тұтас жүйесі.

Салима Сағиевна Құнанбаева әзірлеген және тәжірибеге енгізілген маманның әмбебап құзыретті моделі болашақ маманның кәсіби қызметіне бағдарланған. Оның құзыреттілік құрамы «мәдениетаралық коммуникация субъектісі» ретінде мәдениетаралық-коммуникативтік және кәсіби-контенттік тұлғаны қалыптастыру үшін әдіснамалық базаны құруды қамтамасыз етеді.

Мәдениетаралық-коммуникативтік құзыреттің құрамдас құрамы жеке адамның тыныс-тіршілігін қамтамасыз ету үшін шет тілін меңгерудің мәдениетаралық-коммуникативтік деңгейін қалыптастырады, сондай-ақ көп деңгейлі кәсіби коммуникативтік қызметтің қажеттіліктеріне жауап беретін кәсіби-коммуникативтік іскерліктер мен қосалқы құзыреттерді білдіреді.

Құзыреттердің төрт блогын қалыптастыру болашақ мамандарды кәсіби даярлаудың тиімділігіне ықпал етеді, магистрлік диссертацияларды оң нәтижелер мен сынақтан өткізуді айқындайды, білім беру үдерісінде біліктілік талаптарына сәйкес келуге қабілетті кәсіби кадрларды даярлау деңгейін қамтамасыз ете отырып және өзінің заңдылығы мен одан әрі перспективасын дәлелдей алады.

Білім беру бағдарламасын құрудағы маңызды мәселе құрылымдық ұйымның бірліктерін анықтау болып табылады.

Құзыреттілікке негізделген көзқарас контексіндегі оқу-тәрбие процесінің мәні – білімгердің оқу іс-әрекетіне дендеп ендіру, өзге де құзыреттілікті дамытатын жағдаяттар мен көмекші іс-әрекеттер жасау, студенттің кәсіби дайындығын қалыптастырудағы пәндік мазмұнның бірлігі кәсіби тұжырымдаманы жасақтау, психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету принциптерін жүзеге асыру, болашақ кәсіби қызметінің пәндік және әлеуметтік контекстін қайта құру. Оқытушы мен студенттердің бірлескен өнімді қызметінің жетекші рөлі, қарым-қатынастың диалогтік түрі, білім беру мазмұнының кәсіптік-құндылық аспектілерін актуализациялау, оқыту мен тәрбиелеудің бірлігі, студенттердің әлеуметтік және әлеуметтік өмірдегі белсенділігін ынталандыратын білім беру кәсіптік-бағдарлы жағдаяттарды құрастыру және жүзеге асыру барысында студенттердің кәсіби өзіндік санасын қалыптастырудың кәсіби ұстанымы, болашақ кәсіби қызметтің пәндік контексті болып табылады.

Кәсіби концепция немесе кәсіби концепция, шын мәнінде, ЖОО түлегі құзыретінің жетекші қалыптасқан инвариантты элементі және құрамдас бөлігі болып табылады. Кәсіби ұғым маманның кәсіби қызметінің мәні мен

мазмұнын, маманның кәсіби қызметінің элементтері мен құрамдастарын көрсетеді.

С.С. Құнанбаева кәсіптік концепцияны мамандықтың негізгі мазмұнын анықтау үшін мұғалім мен студенттің бірлескен іс-әрекетінің бірлігі ретінде қарастырады; болашақ кәсіби іс-әрекеттің әлеуметтік және пәндік контекстінде студенттің (оқыту субъектісінің) белсенділігін ынталандыратын және делдалдық ететін мұғалім (оқыту субъектісі) құрған шарттар жүйесі ретінде. Кәсіби ұғымды меңгеру жағдайында кәсіптік білім, білік, дағдыны меңгеру және жаңарту, мәнді құрайтын кәсіби мотивтерді қалыптастыру, кәсіби маңызды қасиеттерді, кәсіби ойлауды дамыту, сонымен қатар кәсіби ойлау қабілетін эмоционалдық-еріктік реттеу. құзыреттілігін жүзеге асыру орын алады.

Кәсіби ұғымды меңгеру жағдайында кәсіптік білім, білік, дағдыны меңгеру және жаңарту, мағына құрайтын кәсіби мотивтерді қалыптастыру, кәсіби маңызды қасиеттерді, кәсіби ойлауды дамыту, сондай-ақ кәсіби ойлау қабілетін эмоционалдық-еріктік реттеу. құзыреттілігін жүзеге асыру орын алады. «Қазақстан – 2050» даму стратегиясын іске асыруды жеделдету бойынша ауқымды және жүйелі шаралар қызметтің ғылыми және білім беру саласына қатысты субъектілердің желілік өзара әрекеттесу тұжырымдамасына көзқарастарды түбегейлі өзгертеді.

Ғылымды стратегиялық басымдық ретінде ілгерілету, бизнес-қоғамдастық пен ғылымды біріктіру, экономиканың ғылымға нақты сұраныс пен сұраныс деңгейіне жету қажеттілігі және экономика талап етіп отырған мәселелерді шешу үшін ғылыми әлеуетті пайдалану – осының бәрі қазіргі заманғы «кәсіптік білім беру» тұжырымдамасының мәні мен мазмұнын және оның ұйымдық құрылымын берілген инновациялық ерекшеліктер жиынтығына сәйкес әртараптандыру қажеттілігіне байланысты түсінуді айтарлықтай қиындатады.

Қазіргі заманғы «кәсіптік білім» тұжырымдамасының көп деңгейлі және біріктірілген мәні университеттер арасындағы желілік білім беру өзара әрекеттесуін құрылымдау мен ұсынуда бір сызықты бағдарлау мүмкіндігін де жоққа шығарады, өйткені өзара тәуелділік пен желілік ұйымдық құрылым қазіргі заманғы кәсіби білім берудің тұрақты маңызды сипаттамасына айналады.

Демек, жоғары кәсіптік мектептің бүкіл ғылыми-білім беру бағыты бойынша желілік өзара әрекеттестік өмір сүру мен қызмет ортасы болып табылады, ол оларды құндылық-білімдік санаттаудан, қолдану дәрежесін болжамды бағалаудан бастап, біртұтас әмбебап тәсілдерді әзірлеуді талап етеді. университеттердің ерекшеліктерін есепке алу, оларды қамтамасыз етудің ішкі резервтерін зерделеу және басқа да бірқатар ұйымдастырушылық аспектілерді нақтылау қажет.

Желідегі өзара әрекеттестік білім беру қызметін дамытудың және білім беруді жаңғыртудың және білім берудегі виртуалды ұтқырлықты дамытудың өзекті мәселелерін шешудің ең тиімді тетіктерінің біріне айналуға. Осыған байланысты желінің өзара әрекеттесуін техникалық және технологиялық



қамтамасыз ету мәселесі туындайды. Білім беру бағдарламаларын әмбебаптандыру шеңберінде желілік білім беру нәтижелерінің конверттелуі жалпы білім берудің нәтижелері ретінде бірлескен білім беру бағдарламалары шеңберінде алынған білім беру нәтижелерін әмбебаптандыру механизмдері туралы мәселені ерекше өзекті етіп қояды.